

Tampereen kaupunki, kirjasto
Keskusvirastotalo
sähköposti kirjasto@tampere.fi

Dnro TRE:4245/02.07.01/2018

KAUKANIEMEN HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMA

26.11.2018 Tampereen Vehmainen Seura ry tiedotti asiasta jäsenkirjeellä, K-marketin ilmoitustauluilla sekä pienillä tiedotteilla kaupan ja Fantishopin kassalla tulevasta esittelytilaisuudesta sekä 5.12. Vehmaisten Sanomissa 4/2018
28.11.2018 Suunnitelman esittely kaupunki/maisema-arkkitehtitoimiston edustajat
29.11.2018 Seuran vuosikokouksessa suunnitelma oli nähtävänä ja keskusteltiin
8.12.2018 Vehmaisten Joulunavaus K-marketilla, suunnitelma nähtävillä ja keskusteltiin

Olemme tyytyväisiä siitä, että Kaukaniemen suunnittelu on vihdoin aloitettu. Olemme useaan otteeseen parin vuoden aikana tiedustelleet kaupungin taholta tietoa siitä, milloin suunnittelu alkaa. Olemme olleet tietoisia Kaukaniemen kartanon viisi vuotta sitten valmistuneesta, laajasta Viherympäristöselvityksestä, luonnos 15.4.2013). Toiveemme oli, että jo ennen suunnittelun alkua Vehmaisten väkeä olisi kuultu aktiivisesti.

Tehty suunnitelma on perusteellinen. Olemassa olevien polkujen raivaus, luonnonniittyjen avaaminen, pääreitit raivaus ja valaisu koivukujalta Dagmar Grahnin polkua Sipinkujalle sekä näkymien avaaminen ja historia-alueet ovat hyvä lähtökohta.

Kaukaniemen käyttäjät

Kaukaniemi on koko kaupungin ja erityisesti vehmaislaisten erikoislaatuinen helmi. Kaukaniemen käyttö on jo nyt toiminnallinen – luonnon ehdoilla. Siellä ulkoillaan, uidaan, hiihdetään, kalastetaan, tarkkaillaan luontoa, leikitään, opiskellaan ja rauhoitetaan aistimaan luontoa ja katselemaan maisemia. Kaukaniemeä käyttävät myös lähialueilta, Leinolan ja Holvastian suunnalta tulevat asukkaat ja koululaiset. Alueena Kaukaniemi on pieni, ja luontokokonaisuudesta lohkaistiin juuri edellisessä kaavoituksessa aimo osa asumiseen. Tämän vuoksi Tampereen Vehmainen Seura esittää, että Kaukaniemen toiminnallisen rakentamisen sijaan olisi parempi suunnata oleskeluun sopivaa rakentamista uudistetun urheilukentän ja uuden koulun sekä rakenteilla olevan hoivakodin ympäristöön sekä juuri päivitettyyn Pysäkkipuistoon, Aukionpuistoon ja muille viheralueille. Tällä hetkellä niistä puuttuu yhteisöllisyyttä luovia viihtyisiä, suojaisia keskustelunurkkauksia. Tätä silmällä pitäen ei voida todeta, että Kaukaniemen tehtävä on palvella toiminnallisesti erityisesti nyt rakenteilla olevaa uutta asutusta Kaukaniemen pohjoispuolella.

Kaukaniemi on ainoa kävelymatkan päässä oleva vapaan luonnon keidas. Rauha ja siisteys ovat käyttäjien tavoitteita. Näköalapaikan kallioilta on joka kesä kerätty talkoilla suuria määriä lasinsiruja ja roskaa.

Lähtökohtaiset arvot suunnittelun pohjana: Onko Kaukaniemi puisto vai metsä?

Lähtökohtana ovat luonnonympäristön vaaliminen ja kulttuurihistorian esille tuominen.
Onko Kaukaniemi puisto vai metsä? Vuosikymmeniä sitten kulttuurihistoriallinen alue jätettiin rappiolle ja heitteille. Luonnon kasvit ja eläimet ottivat alueen haltuunsa.

Esitämme suunnittelun arvokriteerit seuraavassa järjestyksessä: luontoarvot ja kulttuurihistoria ovat ensisijaisina kriteereinä ja vasta viimeisenä sellainen toiminnallisuus, jota alueella ei vielä ole. Suunnittelun lähtökohdan on syytä olla kokonaisvaltainen siten, että tätä kohdetta on katsottava mm. koulun, urheilun, päiväkodin, hoivakodin ja eri käyttäjien näkökulmasta ja tarpeista.

Tehdyt ehdotukset

Esitettyä suunnitelmaa Kaukaniemestä tulee hoidettava ja valvottava toiminnallinen puistokohde. Haluamme korostaa luontoarvoja sekä nykyistä käyttöä suunnittelun lähtökohtana. Tärkeä osa alueen viehätystä ja ainutlaatuisuutta on ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen havainnointi, se miten rakennukset ja

alueet muuttuvat kun luonto ottaa ne uudelleen haltuunsa. Suojellut rauniot tulisi saattaa turvallisiksi mutta muuten jättää käsittelemättä.

Jatkosuunnittelussa otetaan huomioon alueen nykyinen käyttö ja suunnittelussa tulee olla mukana alueen nykyiset käyttäjät.

Harkittu hoitamattomuus toteutetaan Helsingin keskuspuistossa ja sama mallia ehdotamme Kaukaniemen toteutuksessa. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-200005898675.html?fbclid=IwAR21hls6RNo8bSUU20UXJLgZAwRGPNzD1qvvvYJdL2r3sANpV93KsRqa38>
"Poliitikot pysäyttivät suunnitellut hakkuut – Anni Sinnemäki: "Vähän enemmän lahoppuuta"

Investoinnin ja hoito- ja ylläpitokustannukset

Tehdyn suunnitelman investoinnit sekä hoito- ja ylläpitotyöt vievät saamamme arvion mukaan muutamassa vuodessa satoja tuhansia euroja. Viime vuosikymmenien kulut ovat olleet vähäiset. Esitämme, että tämä suunnitelma budjetiteineen on hajautettava puisto-osastolta koskemaan myös muita kaupungin toimialueita Vehmaisissa. Historiallinen yhteys Haiharan kartanoon on selkeä. Haiharan kartano on onneksi säilynyt ja ollut jopa uhattuna, joten nyt esitetyn suunnitelman osa kartanopuistoinvestoinneista voisi suunnata Haiharan kartanopuiston parantamiseen. Haiharan ja Kaukaniemen historiallinen yhteys voidaan esittää molemmin puolin järveä Historia-tauluissa.

Polut	Myös nykyiset rantapolut raivataan ja tarvittaessa pohjustetaan, hiekoitetaan ja polku jatketaan länsi- ja itäpuolella. Katso piirroksen punainen viiva ja jatko matonpesupaikalle keltaisella. Polut toteutetaan pääreitillä lukuunottamatta raivattuina polkuina ei käytävinä, kuten valaistu pääreitti. Tarvittaessa hiekoitusta (Ratinan hyvää). Raivaus ja ylläpito punkkivaara huomioiden.
Koiraranta	Humuspitoinen, mutainen maa-aines rannassa korvataan hiekalla.
Valaistus	Valaistus vain pääreitille (koivukuja ja Dagmar Grahnin polku Sipinkujalle, jonka varrella roskikset). Huomioidaan tunnelma – ei kirkkaita valoja.
Alue 8	Grillikatos, oleskelupaikka ja pelipaikat poistetaan. Jos nuotiopaikka halutaan, sen on oltava veden äärellä esimerkiksi Koirarannassa.
Niityt	Alue 8 raivatuksi luonnonniityksi, jossa voi olla hiekkakenttä pelejä varten ja pari penkkiä, roskis Niityt ja nurmet avataan luonnonniityiksi, joille voisi istuttaa helppohoitoisia marjapensaita tai hedelmäpuita muistona alueen viljelykulttuurista. Osa suunnitelluista nurmialueista jätetään luonnon metsäpohjiksi aluskasvillisuuksineen (vähäinen raivaus)
Maisemaniitty lännen puolella: ent. viljelypalstan entistys (pyykkipaikan viljelypalsta on saastunut eikä sovellu viljelyyn)	Maisemaniityn (tulevan palstaviljelyalueen) kiertävältä polulta lyhyet portaavat alas rantaan etelänpuoleisen näköala-aukon kohdalle. Siinä sijaitsee yksi Kaukajärven parhaista luonnonhiekkarannoista, jossa ujompi uimataidotonkin aikuinen pääsee uimaan, kun jalat yltävät kauas asti hyvään pohjaan. Pienet portaavat kasvimaan vedenottoon ja uimaan menoon ja polku rantaan maisema-aukon kohdalle.
Kartanopuisto	Kartanopuistoaiho jätetään Vehmaisissa perustamatta – luonto otti, luonto antaa.
Rauniot	Sammaloituneet rauniot rauhoitetaan muilta kuin kasvuston (puuvartisten) raivaustoimenpiteiltä ja varmistetaan turvallisiksi.
Näkymät	Näkymiä raivataan ehdotuksen mukaan ja läntinen näkymäreitti Koirarannasta ja (A-B) myös polutetaan.
Toiminta	Urheilu- ja pelitoiminta siirretään koulun ja päiväkodin läheisyyteen. Maastoa kuluttavalle maastopyöräilylle ei osoiteta reittejä Kaukaniemessä
Laituri/kalastus	Vanha laituri- ja kalastuspaikka ja tekosaari uudistetaan ja raivataan niin, että siellä voi myös onkia rannalta
Portaavat	Ensin rakennetaan Saunarannan portaavat kuntoon, vasta sitten harkitaan portaita Kaukaniemen laiturille Ensi vaiheessa portaiden sijaan laituri- ja kalastuspaikalle opastetaan rinnettä vinottain laskeva polku.
Historiataulut	Alueen historiatauluille rakennetaan tarina, joihin päästään helposti mobiilisovelluksella QR-koodilla.

Muualla toteutettavat osuudet

Näillä ehdotuksillamme suunnitelma etenee luontoarvoja kunnioittaen ja nykyistä toiminnallisuutta tukien. Nämä ehdotukset pienentävät myös kustannuksia Kaukaniemessä ja suunnittelussa budjetoidut investoinnit ja hoitotoimet voidaan kohdistaa kylässämme muualle – koulun, päiväkodin, hoivakodin ja urheilukentän liepeille sekä Saunarantaan.

Yksi ideaehdotus tähän liittyen: Kartanohistoriaa voitaisiin esitellä Kangasalan tien pohjoispuolelle tulevissa meluseinäkeissä kuvin, rakentein ja tekstein (esim. malliin Hämeenlinnan maakuntamuseo).

Ehdotamme, että Kaukajärvi liitetään osaksi kansallista kaupunkipuistosuunnitelmaa (Viherympäristöselvityksestä, luonnos 15.4.2013) .*"Tampereen viheraluejärjestelmässä Kaukajärven rannat on sisällytetty kantakaupungin viherverkon rungon muodostavaan keskuspuistoverkostoon, joka tarjoaa kokoavan kehiksen eri toiminnoille sekä yhteyden kaupungin puistojen ja luonnonalueiden välille. Keskuspuistoverkostolla on merkittävä asema kaupunkirakenteen ja maisemarakenteen tasapainon säilyttäjän."*

Lisäksi ehdotuksemme ottaa huomioon investoinnin ja ylläpidon kulujen lisäksi sen, ettei toteutuksella houkutella alueelle epäsosiaalistakin toimintaa, joka voi myös vaarantaa lähelle rakennetun asuinalueen rauhaa.

Tämä palaute on kooste useista näkemyksistä ja toivomme, että jatkossa Tampereen Vehmainen Seura ry:n edustajat voivat olla mukana katselmuksissa, joissa käydään läpi konkreettisesti tulevat toimenpiteet.

TAMPEREEN VEHMAINEN SEURA RY
Toimeksisaaneena

Sirpa Kuusela, puheenjohtaja
040 739 0957
sirpa.kuusela@fidaros.fi



Tampereen ympäristönsuojeluyhdistys ry
Hikivuorenkatu 29 A 21
33710 Tampere

PALAUTE

Tampereen kaupunki
Kirjaamo
kirjaamo@tampere.fi
PL 487
33101 Tampere

Dnro: TRE: 4245/02.07.01/2018

Palaute Kaukaniemen hoito- ja käyttösuunnitelmaan

Tampereen ympäristönsuojeluyhdistys katsoo, että yhdyskuntalautakunnan on palautettava Kaukaniemen hoito- ja käyttösuunnitelman luonnos takaisin uuteen valmisteluun käsitellessään suunnitelmaa vuonna 2019. Esitämme uudelle valmistelulle neljä oleellista perustetta. Lisäksi toteamme, että lähtökohtaisesti Kaukajärven alueelle on laadittava koko järven ympäristön kattava vihersuunnitelma ainakin Tampereen kaupungin omistamien maiden osalta. Esimerkiksi Tohloppijärvellä on nyt loppuvuodesta otettu tämä lähtökohta, vaikka suunnitelma ei olekaan siellä vielä toimiva tai valmis.

i) Suunnitelman tavoitteita ei ole selkeästi muotoiltu

Kaukaniemen suunnitelman ohjausryhmässä ei ole ollut paikallisten ihmisten tai paikallisten yhdistysten edustusta. Suunnitelmasta ei ole esitetty edes luonnoksen omaisesti selkeästi muotoiltuja tavoitteita, joihin paikalliset olisivat voineet vaikuttaa ja antaa palautetta. Ylipäätään aluetta on suunniteltu ylhäältä alaspäin paikallisten tarpeet sivuuttaen. Esitetyistä suunnitelmista paistaa läpi tavoite, jossa korostuu uusille asukkaille muodostettu laajennettu takapiha.

Nyt esitetyillä suunnitelmilla villiintyvää, luonnontilaistuvaa ja monimuotoista metsää ollaan kartanopuiston historiaan vedoten palauttamassa tavalliseksi puistoksi. Alueen suunnittelussa uusien asukkaiden tarpeet on asetettu ensisijalle alueen muut käyttäjät ja luonto sivuuttaen. Räikeimpänä esimerkkinä tämä nousee esille siten, että asemakaavassa Kartanonkuja 2:n tontille muodostetaan näkymien avaamisen eli puiden poiston kautta suora näköyhteys Kaukajärven rantaan.

Suunnitelmassa ei ole otettu kantaa siihen, miten alueen muuttaminen takaisin siistityksi puistoksi palvelee luonnonsuojeluohjelman kohteeksi valittua aluetta.

ii) Suunnitelma heikentää liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja

Liito-oravan (*Pteromys volans*) kulkuyhteydet Kaukaniemen alueelta ovat heikentyneet huomattavasti, kun liito-oravan kulkuyhteydet asemakaavan nro 8455 alueelta pohjoiseen on hävitetty. Kulkuyhteys on korvattu asemakaavassa Dagmarinkujan ja Sarvannankujan reunaan tehdyillä mustavalkoisilla sl-13 merkinnöillä varustetuilla laatikoilla. Merkinnän mukaan alueelle on istutettava liito-oravalle soveltuvaa puustoa.

Kuitenkaan nyt nähtävillä olevassa suunnitelmassa ei ole esitetty tarkempaa tietoa tehdyistä istutuksista tai niiden onnistumisesta Kaukaniemen alueella elävien liito-oravien kulkuyhteyksien turvaamiseksi pohjoiseen. Nähdäksemme suunnitelmaan on merkittävä ohjeistukseksi istutettavien

puiden vähimmäispituudeksi 10 metriä edellä mainituille sl-13 alueille, jotta liito-oravan esiintyminen Kaukaniemen alueella voidaan turvata.

Kaksi muuta liito-oravan kulkuyhteyttä (länteen ja itään) kulkevat yksityisten maiden kautta, joten pohjoiseen vievä yhteys on ainoa, johon Tampereen kaupunki voi omalla suunnitelmallaan vaikuttaa. Ilman toimivaa liito-oravan kulkuyhteyttä pohjoiseen, voidaan katsoa, että alueella toteutetut hakkuut ovat heikentäneet liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaa luonnonsuojelulain 49 § 1 momentin vastaisesti.

Suunnitelmassa on esitetty näkymien avaamista alueen länsi- ja eteläosissa, vaikka niissä on liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Myös picnic-nurmikon perustaminen alueen keskiosiin voi heikentää alueella olevia liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Pirkanmaan ely-keskuksen yleisten linjausten mukaan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen ympärillä on oltava vähintään 30 metrin suojapuusto. Nyt esitetyssä suunnitelmassa kaikki hoitoluokat paitsi S3 ovat ristiriidassa suojapuuston säilyttämisen kanssa. Suunnitelmassa esitettyjen lisääntymis- ja levähdyspuiden säästäminen ei riitä, vaan kaikkien tällaisten puiden ympäriltä on säästettävä puustoa 30 metrin matkalta, jotta lisääntymis- ja levähdyspaikat eivät heikkene luonnonsuojelulain vastaisesti.

Suunnitelmassa ei myöskään pohdita sitä, miten alueen uusi valaistus vaikuttaa pääasiassa hämärässä ja pimeässä liikkuvaan liito-oravaan. Siksi onkin katsottava, että alueella tehtävät näkymien avaamiset, puuston raivaamiset (uusien nurmikoiden tieltä), harvennukset ja valaistuksen lisääminen ovat ymmärrettävissä luonnonsuojelulain vastaisesti lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentämisenä.

iii) Suunnitelma on ristiriidassa eliöstö- ja biotooppiselvityksen suositusten, asemakaavan sekä luonnonsuojeluohjelman kanssa

Alueelle asemakaavoituksen yhteydessä laaditussa eliöstö- ja biotooppiselvityksessä todetaan

”...hoidossa tulee ottaa huomioon niin kasvistolliset, linnustolliset kuin myös hyönteistölliset arvot, unohtamatta myöskään virkistyksellisiä arvoja. Kuitenkin alueen virkistyskäyttöä suunniteltaessa luontoarvojen säilymisen tulee olla ensisijainen lähtökohta, sillä luonto on alueen virkistyskäytönkin kannalta ratkaisevassa asemassa. Eli luontoarvoja ei tule uhrata virkistykselle.”

Myös alueelle hyväksytyssä asemakaavan merkinnässä todetaan, että lähivirkistysaluetta (VL-10)

”...hoidetaan maisemallisena kokonaisuutena, jossa vaalitaan alueen kulttuurihistoriallisia arvoja ja luonnon monimuotoisuutta. Hoitotoimenpiteet, täydennysistutukset, maisemallisten näkymien avaaminen sekä virkistystä palvelevat rakenteet ja varusteet tulee sovittaa hienovaraisesti kokonaisuuteen siten, että otetaan huomioon kunkin osa-alueen erityispiirteet. Toimenpiteissä tulee ottaa huomioon merkittävä kasvi- ja eläinlajisto.”

Nähdäksemme valaistuksen tuominen pimeälle alueelle, picnic- ja muut nurmikot, puuston harvennukset, runsaat näkymien avaamiset (9 näkymää), runsaat sorapinnoitteet, betonilaattainen puistoshakki, uudet pelikentät, uudet puistokäytävät ja uudet pysäköintialueet eivät ole virkistystä palvelevien rakenteiden ja varusteiden hienovaraista sovittamista kokonaisuuteen. Sen sijaan edellä mainittu toiminta on ylimitoitettuna luonnontilaistuvan ja monimuotoisen metsän muuttamista tavalliseksi kaupungissa sijaitsevaksi lähiöpuistoksi, jossa luontoarvot uhrataan uusien asukkaiden virkistäytymistarpeille ja luonnon monimuotoisuus typistetään lajiköyhäksi viheristutuksilla höystetyksi nurmikoksi.

Myös eliöstö- ja biotooppiselvityksessä todetaan

”Rakentamiseen liittyy myös uhkakuva Kaukaniemen alueen runsastuvasta virkistyskäytöstä, mikä aiheuttaa lisääntyvää kulutusta ja mm. lintujen pesimäaikaista häiriötä.”

Erityisesti valaistus vaikuttaa alueen todennäköisesti runsastuvaan käyttöön, mikä saattaa aiheuttaa kulumista alueen herkimmillä osilla ja lisätä lintujen pesimäaikaisia häiriöitä. Valosaasteella on myös todettu olevan kielteisiä vaikutuksia niin ihmisille kuin luonnollekin.

Kaukajärven rannat ovat olleet pimeinä merkittävä maisemallinen arvo, sillä paikallisten mukaan järvellä on saattanut ihastella syksyisin jopa revontulia. Jos alueelle tuodaan valaistusta, on valosaasteen välitön seuraus se, että Kaukajärvellä ei voida havainnoida tähtitaivasta ja pimeyttä kuten ennen.

Voimassa olevassa asemakaavassa merkinnällä s-32 osoitettua aluetta

”...hoidetaan historiallisena kartanopuistona. Vanhoja puistopuita tulee suojella ja tarvittaessa uudistaa.”

ja vielä eliöstö- ja biotooppiselvityksessä todetaan samasta aiheesta

”Vaikka terijoensalava on melko yleinen koristepuuna, on sen esiintymä Kaukaniemessä erityisesti suojeltavan arvoinen, sillä se on kasvanut oikean puun mittoihin. Metsällä on korkeutta parhaimmillaan toistakymmentä metriä ja puuston katveessa tulee eksoottinen tunnelma.”

Kuitenkin suunnitelmassa esitetään vanhojen terijoensalavien ja hopeapajujen poistamista, mikä on nähdäksemme ristiriidassa voimassa olevan asemakaavan sekä eliöstö- ja biotooppiselvityksen suositusten kanssa.

Asemakaavassa luontoarvoiltaan merkittäväksi osoitettua alueen osaa (s-33)

”...hoidetaan luonnonmukaisena. Eroosion ehkäisemiseksi tulee kulkua ohjata poluille.”

Kuitenkin näkymiä ollaan avartamassa puiden poistoilla kyseisellä alueella rantojen osalta, mitä ei mielestämme voida pitää luonnonmukaisena hoitamisena tai eroosion ehkäisemisenä.

Alueella esiintyy myös erittäin uhanalainen (EN) kuoppajänönkorva (*Otidea phlebophora*), jolle Tampereen kaupungin luonnonsuojeluohjelmassa esitetään hoitotoimenpiteeksi lahoppuuston säilyttämistä. Kuitenkaan nyt esitetyssä suunnitelmassa ei ole mitään mainintaa lahoppuuston säilyttämisestä alueella.

Eliöstö- ja biotooppiselvitys sen sijaan suosittelee

”Aluetta olisikin tärkeää hoitaa niin, että siellä säilyisi hallittu hoitamattomuus ja avoimuus niin, että luontainen kasvillisuus ei pääse liikaa ryöstämään elintilaa kulttuurilajistolta.”

Suunnitelmassa ei esitetä mitään viitteitä yllä mainitusta toiminnasta. Sen sijaan eliöstö- ja biotooppiselvitys jatkaa

”Itse asiassa selvitysalueen potentiaalisen linnustollisesti arvokkaan kokonaisuuden muodostaa koko selvitysalue sinänsä. Alueen liiallinen siistiminen pensaikoista saattaisi heikentää tätä potentiaalia.”

Tämä suositus on otettava huomioon alueen metsiä käsiteltäessä. Alueen etelärannalla on tehty havainto äärimmäisen uhanalaisesta (CR) kuningaskalastajasta (*Alcedo atthis*) ja alueen välittömässä läheisyydessä on tehty havainto erittäin uhanalaisesta (EN) kuhankeittäjästä (*Oriolus oriolus*), joka pesii Kaukaniemen kaltaisissa rannoilla sijaitsevilla valoisilla lehtipuuvaltaisissa sekametsissä. Pirkanmaan ainoa kuhankeittäjästä tehty havainto menneeltä kesältä on Kangasalan Pohtiolammelta noin 10 kilometrin päästä Kaukaniemestä itään.

Tampereen kaupungin metsien hoidon toimintamalli on vanhentumassa heti suunnitelmien hyväksymisvuotta (v. 2019) seuraavana vuotena. Nähdäksemme ei ole perusteltua hyväksyä uusia metsien hoitoon kytkeytyviä suunnitelmia, joiden lähtökohdat, tavoitteet ja toimenpiteet voivat olla jo seuraavana vuonna vanhentuneita. On mahdollista, että Tampereen kaupungin metsien hoidon uusi toimintamalli muuttaa totuttuja käytäntöjä jo vuonna 2020, joten Kaukaniemen suunnitelmia ei pidä edistää ennen uuden metsien hoidon toimintamallin hyväksyntää.

Vuoden 2014 alusta on astunut voimaan uusi metsälaki, joka on mahdollistanut metsienhoidon myös jatkuvan kasvatuksen menetelmillä. Nykyinen Tampereen kaupungin metsien hoidon toimintamalli on laadittu ja hyväksytty vanhan metsälain aikaan, jolloin käytännössä vain alaharvennuksin pohjustetut päätehakkuut olivat ainoita laillisia metsänkäsittelytapoja. Nämä talousmetsissä toteutetut metsienkäsittelytavat ovat myös periytyneet virkistysmetsien hoitoon juuri alaharvennusten ja puistomaisten maisemien muodossa.

iv) Hoitokortteja on ollut nähtävillä vain yksi

Nyt nähtävillä olevassa aineistossa ei ole ollut esillä kuin yksi esimerkki alueen hoitokorteista kuviolle numero 8. Nähdäksemme kaikki alueelle laadittavat hoitokortit on alistettava palautteen keräämiselle ennen suunnitelmien hyväksymistä yhdyskuntalautakunnassa. Yleissuunnitelma ei ole tarpeeksi tarkka ja alueen maankäyttöä erittelevä yksityiskohtainen kuvaus, jonka perusteella vaikutuksia alueen luonnolle olisi mahdollista arvioida.

Tampereella 17.12.2018

Esko Vuoristo
varapuheenjohtaja
Tampereen ympäristönsuojeluyhdistys ry

Jari-Pekka Tamminen
sihteeri
Tampereen ympäristönsuojeluyhdistys ry

Pirkanmaan lintutieteellisen yhdistyksen (Pilyn) lausunto Kaukaniemen hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnoksesta

Kaukaniemen kartanopuisto on ollut yksi Tampereen kaupungin alueen monipuolisimmista linnustopaikoista. Huomattava osa entisen Kaukaniemen alueesta joutui asuinrakentamisen alle. Tämä vaikutti kielteisesti linnustoon. Pelkästään asuinalue vaikuttaa myös jatkossa haitallisesti jäljellä olevan kartanopuiston ja sen reuna-alueiden linnuston elinolosuhteisiin. Tavoitteena oleva lisääntyvä virkistyskäyttö ja erilaiset suunnitellut toiminnot sekä koirien ja kissojen ilmeinen kasvava irtipitäminen alueella eivät suosi linnuille riittävää rauhaa tai pesintöjen onnistumista. Todettakoon, että monet lintulajit pesivät maassa kasvuston suojissa tai matalalla pensaissa. Lisäksi lintujen poikaset liikkuvat aluksi usein maassa, koska ovat huonoja lentämään.

Kangasalan tien varteen alueen pohjoisosaan noussut asuinalue merkitsee sitä, että linnustollisesti katsottuna muu Kaukaniemen alue on jätettävä mahdollisimman laajasti luonnontilaan. Puuston ja pensaikon raivaamisesta on luovuttava. Alueen monipuolinen ja runsas lehtolintulajisto edellyttää, että isoja lehtipuita, lahoavaa puustoa, tuomipensaikkoja, muuta pensaikkoa ja aluskasvillisuutta suositetaan. Puistossa on oltava eri kerroksia, jotka takaavat linnustolle pesä-, ravinto- ja suojapaikkoja. Jo nykyiselläänkin käytävä- ja polkuverkosto on sen verran taaja, että esimerkiksi lintujen pesimärauha vaarantuu.

Aikaisemmin 2000-luvulla on puistoa raivattu harkitsemattomasti. Muun muassa idänuunilinnusta ja pikkusiepostista (DR) ei ole ollut enää edellä mainitun vuoksi havaintoja. Pikkusiepostilla oli ainakin kerran pesintä alueella. Jatkossa on pidättäydyttävä kaikista toimenpiteistä, joiden tuloksena on linnuston vähentyminen. Kun laaditaan puiston hoito- ja käyttösuunnitelmia, on otettava huomioon, että nykyinen asuinalue on vienyt entisestä Kaukaniemen alueesta suuren osan. Jäljelle jäänyt osa ei ole riittävä monipuolisen linnuston säilymiselle, jos sielläkin tehdään harkitsemattomia hoitotoimenpiteitä tai alueesta tulee liikaa erilaisten vapaa-ajantoimintojen alue.

Toiminnan ydinalue, joka on merkitty suunnitelmiin, merkitsee ydinalueen liiallista raivaamista luonnontilasta vapaa-ajan toiminta-alueeksi. Tästä syystä Pilyn kannan mukaan suunnitelman mukaisesta toiminta-alueesta on luovuttava.

Suunnitelman mukaan tavoitteena on kehittää Kaukaniemeä lähivirkistysalueena siten, että alueen merkittävät luontoarvot ja kulttuurihistorialliset ominaispiirteet säilytetään ja niiden merkitystä vahvistetaan. Linnuston kannalta katsottuna nykyinen suunnitelma merkitsee toteutuessaan linnustoarvojen heikentämistä alueella. Gunvor Grahnin kujan pohjoispuolisen koivikon harventamisesta on pidättäydyttävä. On lopultakin ymmärrettävä, että luontoarvoja ei kyetä säilyttämään kaiken ns. siistimisellä. Harkittu luonnontilaan jättäminen tulee myös ottaa ohjenuoraksi.

Suunnitelmassa mainitaan lisäksi, että ”reuna-alueet ja rantarinteet jätetään lähes luonnontilaisiksi.” Tämä on kannatettava toimintatapa, mutta tällä ei pelkästään turvata tämän pinta-alaltaan pienen alueen linnuston ja muiden luontoarvojen säilymistä. Näkymien mahdollista avaamista ja niiden toteuttamistapaa on tarkoin mietittävä. Lähtökohtana on oltava se, että raivauksista ja siistimisestä pidättäydytään.

Kaukaniemen linnusto on paremmin tunnettua kuin monen muun Tampereella sijaitsevan alueen, koska alueella on havainnoitu lintuja pitkään ja aktiivisesti. Kaukaniemen suosio lintujen tarkkailupaikkana on perustunut juuri sen monipuoliseen linnustoon ja muuhun luontoon. Kaukaniemessä esiintyy edelleenkin monipuolinen lehtolintulajisto, vaikka esimerkiksi uusi asuinalue on heikentänyt linnuston säilymisedellytyksiä tuhoten suuren osan arvokasta biotooppia.

Kaukaniemen pesivästä linnustosta menneiden lähivuosien varrelta voidaan mainita (alla mainittu lajisto ei ole kaikki lajit kattava) sepelkyyhky, kultarinta, satakieli, leppälintu (V), kottarainen, viherpeippo (VU), varpunen (VU), punatulkku (VU), mustapääkerttu, viitakerttunen, sirittäjä, hernekerttu, pensaskerttu, tiltalti, harmaasieppo, kirjositieppo, mustarastas, räkättirastas, punakylkirastas, laulurastas, hippiäinen, puukiipijä, punavarpunen (NT) ja punarinta. Pyrstötiäisestä on pesintähavainto, ja yksittäinen havainto laulavasta kuhankeitäjästä (EN). Paikalta on tavattu nokkavarpunen. Kaukaniemen rannalta on kesäkuinen havainto rantasipistä (V). Kuningaskalastajakin (CR, DR) on tavattu Kaukaniemen rannalta, samoin kuin kuikka (DR). Haapanapariskunnasta (VU, V) on havainto. Isokoskeloita (VU, V) on havaittu Kaukaniemen ranta-alueilta.

Kaukametsän puistoalue on mainiota tikkametsää. Tikat käyttävät aluetta ravinnon etsimiseen ja pesimiseen. Havaintoja on palokärjestä (DR), käpytikasta, harmaapäätikasta (DR), pikkutikasta ja pohjantikasta (DR, V). Alueelta on lisäksi pöllöhavaintoja: esimerkiksi varpuspöllö (DR, V), lehtopöllö ja viirupöllö (DR).

Pilyn näkemyksen mukaan Kaukaniemen rakentamisesta vapaaksi jäänyt alue on suunnitelman toteutuessa menettämässä tuntuvasti linnustoarvojaan ja myös muita luontoarvoja. Suunnitelman mukaiset toimenpiteet vähentävät merkittävästi lintujen pesimis-, suoja- ja ruokailupaikkoja. Alueesta on muodostumassa lisäksi liian toimintapainotteinen. Kaupunkilaisten vapaa-ajan toimintapaikoiksi on valittavissa toisenlaisia paikkoja, jonne toiminnot sopeutuvat paremmin. Monipuolisen linnuston ja luonnon viimeisiä jäljellä olevia paikkoja ei saa uhrata.

Hoitokuvioista on kerrottu vain yhdestä (kuvio 8), vaikka kuvioita on kaikkiaan 15. Hoitokuvioista tiedon saaminen hankaluudetta on ensiarvoisen tärkeää, jotta erilaiset lausunnot voitaisiin laatia sisällöllisesti mahdollisimman tarkoiksi.

Edelleen on tärkeää, että arvokkaista linnustoalueista tehtäisiin aina linnustolaskentapäivitykset ennen suunnitelmien laatimista ja toimenpiteisiin ryhtymistä. On useasti vaikea mieltää, mihin linnustotiedot perustuvat. Linnustoselvitykset tulee yleisesti sanottuna tehdä myös riittävän täsmällisesti ja käyttäen riittävää asiantuntemusta.

Pily ehdottaa, että Kaukaniemen suunnitelma laaditaan aivan uusiksi ja suunnitelman vapaa-aikaan liittyvää toimintapainotteisuutta vähennetään tuntuvasti. Samalla luovutaan jäljellä olevan pienialaisen monipuolisen linnustoalueen raivaamisesta ja säilytetään alueella lahopuuta ja kolopuuta. Nyt alueelle on suunniteltu muun muassa avoimia nurmialueita. Nurmialueet suunnitelman mukaisessa laajuudessa eivät sovellu nykyiseen luonnonympäristöön. Suunnitelmassa on otettava huomioon myös (lisääntyvästä) liikkumisesta aiheutuva häirintävaikutus luonnolle (polut, käytävät) sekä irrallaan olevien koirien ja kissojen haitallinen vaikutus linnuille.

Pilyn kannan mukaan nykyinen Kaukaniemen suunnitelma ei turvaa monipuolisen linnuston ja muun luonnon säilymistä alueella. Kaukaniemen linnustoarvojen romahtaminen olisi suuri vahinko, koska Tampereella ei ole Kaukaniemen kaltaisia alueita juurikaan. Hoidettuja suuria ja siistejä linnustoltaan köyhiä nurmikkoalueita, joilla on muutama puu, kyllä riittää. Kaukaniemessä olisi mahdollista laittaa luontoarvot keskeiseen asemaan. Suunnitelmassakin koko Kaukaniemen alue on rajattu arvokkaana linnustoalueena.

Lyhenteet: CR=äärimmäisen uhanalainen laji EN= erittäin uhanalainen laji VU=vaarantunut laji NT=silmälläpidettävä laji DR=direktiivilaji V= Suomen kansainvälinen vastuulaji

Tampereella 20.12.2018

Jukka T. Helin

Puheenjohtaja

Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys

KAUKANIEMEN METSÄN HENKI SÄILYTETTÄVÄ

Pelastakaa Kaukajärvi ry:n tehtävänä on Kaukajärven ja sen ranta-alueiden hyvinvoinnin edistäminen niin, että järvi säilyy mahdollisimman puhtaana, luonnontilaisena ja samalla virkistyskäyttöön hyvin soveltuvana.

Kaukajärven rannalla sijaitsevan Kaukaniemen hoito- ja käyttösuunnitelmassa on paljon huolta aiheuttavaa ehdotusta.

Me Kaukaniemen nykyiset käyttäjät haluamme säilyttää Kaukaniemen mahdollisimman luonnontilaisena sen salaperäisyyden, metsäisyyden ja rauhallisuuden vuoksi. Se on ainoa jäljellä oleva rauhallinen keidas muutoin niin täyteen rakennetussa Vehmaisten kaupunginosassa. Me haluamme säilyttää tämän rauhallisuuden jonne liikenteen ääni ei kanna ja jossa voi tuntea olevansa metsässä. Se on meidän ainoa paikka, jonne kaupungin valot eivät kanna ja jossa voi ihailla tähtitaivasta. Me emme halua, että Kaukaniemeen tuodaan toiminnallisuutta siinä määrin kuin ehdotelmassa on esitetty. Luonnon vaalijoina haluamme, että arvokkaat tutkimukset harvinaisista eliölajeista, kasveista, sienistä ja puustosta otetaan huomioon eikä aluetta karsita niistä ja rakenneta kaupunkipuistoksi, vaikka sen historia siihen saattaisi hyvin sopiakin.

Kaukaniemen ympäristön rakentaminen on jo nyt hävittänyt valtavasti lajikirjoa niin kasveissa kuin linnustossakin. Kaikki suunniteltu puiston rakentaminen sorapolkuineen ja aktiviteettipaikkoineen hävittää tätä kirjoa entisestään. Esimerkiksi vanhat puut tulee säilyttää ja antaa niiden lahota paikalleen, myös kaatoina. Rantakaistale yksinään ei riitä ylläpitämään elinvoimaisia lajeja vaan alueella tulee muuallakin olla lintujen pesimäpaikoiksi soveltuvaa pusikkoa. Mikä ihmiselle on ruma pöheikkö tai laho puu, on linnulle ja liito-oravalle arvokas kotikolo.

Alueen kunnostamiselle on toki tarvetta, mutta se tulee tehdä hyvin hallitusti ja vain välttämättömin osin. Suunnitelmissa on ehdotettu jopa kahden metrin levyisiä kävelyteitä muuallekin kuin kunnostetulle koivukujalle. Haluamme, että kävelyreitit muualla ovat kapeampia ja polkumaisia. Ihmiselle riittää vähemmän. Muutoin polkureittisuunnitelma on riittävä. Uudelle istutettavalle nurmelle ei ole tarvetta Kaukaniemessä, koska se edellyttää myös huoltoa ja huoltoajoneuvoja. Niityt sen sijaan voivat olla toimivia, etenkin jos niihin tuodaan perhosia houkuttelevia lajeja. Myös kartanon aikainen puutarha voisi tänä päivänä olla ekologinen villiyrttipuutarha, josta ohikävelijät voivat poimia villiyrttejä mukaansa.

Vaikka historia tuntee Kaukajärven kartanon aikaiset väentuvat ja kokoontumispaikat, emme näe tarvetta tuoda Kaukaniemeen tällaista toimintaa. Nykymuotoinen kokoontuminen on kovin erinäköistä kuin kartanon aikoina sata vuotta sitten. Aivan Kaukaniemen lähistöllä on uusi koulu ja uusi urheilukenttä, jonne suunnitellut toiminnallisuudet ja aktiviteetit (mm. pingispöydät) sopivat huomattavasti paremmin. Kaikki Kaukaniemeen suunniteltu rakennettava toiminnallisuus rikkoo sen luontoarvoja.

Haluaisimme toiminnallisuuden näkyvän mieluummin luonnonsuojeluna ja siihen suunnitellut opastaulut ovat mainio lisä. Toiminnallisuus voi näkyä mieluummin alueen yhdistysten kanssa yhteistyössä toteutetuissa linnunpönttöjen tai hyönteishotellien rakennustalkoina tai luontoretkeilyinä kuin nykyään tehtävinä siivoustalkoina. Mitä enemmän toiminnallisuutta alueelle tuodaan lisää, sitä enemmän siivoustalkoille (ja jätehuollolle) on tarvetta.

Me Kaukajärven ystävät haluamme Kaukaniemen huokuvan kartanoraunion rappioromantiikkaa ja aistia sen metsittyneen rauhan jatkossakin!

Pelastakaa Kaukajärvi ry:n puolesta

Eva Wäljas, puheenjohtaja

Kirjaamo

Lähetetty: 5. joulukuuta 2018 12:23
Vastaanottaja: Kirjaamo
Aihe: Palaute suunnitelmasta TRE:424502.07.01/2018

Luokat: Purppura luokka

Kaukaniemen hoito- ja käyttösuunnitelma .Diaarinumero TRE:424502.07.01 /2018. Palaute

Olemme asuneet Vehmaisissa 40 vuotta. Tuona aikana olemme liikkuneet Kaukaniemessä lastemme, koirien, lastenlasten ja nyt eläkeläisinä jatkuvasti, usein päivittäin. Olemme nähneet puiston ja sen käytön muutokset pitkältä ajalta.

Mielipiteemme suunnitelmasta:

Ajatus vanhan kartanopuiston palauttamisesta ja osan säilyttämisestä "luonnontilassa" on hyvä. Kävelyteiden kunnostaminen ja uusien rakentaminen on erinomaista. Kävimme suunnitelman varsin tarkkaan läpi ja kertosimme puiston yksityiskohtia paikan päällä ja totesimme suunnittelijoiden perehtyneen puistoon erittäin hyvin. Puiston kunnostamisesta suunnitelman pohjalta emme voi olla kuin kiitollisia.

Puiston ahkerina käyttäjinä esittäisimme vielä seuraavia toivomuksia :

1. Suunnitelmassa on esitetty olemassa olevat polut katkoviivoilla. Polut ovat nykyisellään jo hieman huonokulkuisia kasvillisuuden vallatessa ne. Polkuja käytettiin aikoinaan hyvinkin paljon. Niitä kulkiessa pääsi lenkin tekemään lähellä järven ranta. Toivomme että polkujen kuntoa parannetaan levittämällä niihin esim luonnon soraa . Polun länsipäässä on vinottain viettävä rinne . Siihen olisi hyvä saada kulkua helpottava rakennelma.
2. Polku näyttää itäreunasta loppuvan kesken . Polku on jatkunut suurin piirtein päättymiskohdasta suoraan pohjoiseen rinnettä ylös liittyen kävelytiehen. Toivomme polun jatkamista entistä linjaansa kävelytielle.
3. Käyttäjän kannalta arvokkainta Kaukaniemessä on järvi. Kävelylenkki järven ranta pitkin onnistuu polkuja pitkin. Käyttäjille olisi erittäin arvokasta, jos polkuja voitaisiin jatkaa vielä ranta pitkin puiston reunoihin asti niin itään kuin länsiranta pitkin. Olemme keskustelleet useiden muidenkin käyttäjien kanssa, kaikkien arvostelun kohde suunnitelmassa on juuri tuo järvenrantareitin vähäisyys. Toivomme suunnitelman korjausta tältä osin. Polkureitin laajentaminen ei mielestämme vaaranna luontoarvoja . Polkureitti mahdollistaa myös lasten pääsemisen helposti tutustumaan luonnontilaiseen osaan puistosta ja erittäin monimuotoiseen vesirajaan.

Kirjaamo

Lähetettäjä:
Lähetetty: 5. joulukuuta 2018 13:52
Vastaanottaja: Kirjaamo
Aihe: Kaukaniemi, diaarinumero: TRE.4245/02.07.01/2018

Luokat: Oranssi luokka

Parannusehdotus: Autojen pysäköintipaikat selvästi liian vähäiset.

Kaukaniemen alue tulee olemaan varmasti hyvin suosittu; eräänlainen "pikku-arboretum".

Lisäksi näkymiä järvelle voisi vielä suurentaa ja karsia alueelta suunnitelmassa olevaa tekonäppärää "säälää".

Kunnon kävelytiet ja koiranomistajien rakastamat koirank....roskikset riittävät. Vain valaistus kuntoon ja jos halutaan elämyksiä, matonpesupaikka syrjästä keskemälle, pieni tulistelupaikka/kota (ilkvallan uhallakin) sekä kunnon pulkkamäki kaukaniemestä kaukajärvelle, kuitenkin niin, että kävely/lenkkeily on mahdollista talvella järvelle.

PS. Suunnitelmalle on myös annettava tunnustus: Ei sentään joka niemeen ja notkoon asfalttia ja rivitaloja.

Ehdotettavat muutokset Kaukaniemen alueen Käyttö ja yleissuunnitelmaan suunnitelman diaarinumero TRE: 4245/02.07.01/2018.

1. Dagmarinkuja 8 tontin läheisyydessä olevien puiden juuristo ja runko vaurioituneet kunnallistekniikan ja katuinfran rakennustöiden yhteydessä. Poistaminen perusteltua turvallisuussyistä.
2. Näköalapaikalle portaiden rakentaminen perusteltua rinteiden jyrkyyden vuoksi.
3. Näköalapaikalle putoamissuojauksen rakentaminen Kaukajärven suuntaan. Pudotus kalliolta on vaarallinen ja alueella leikkii paljon lapsia.
4. Luontoarvojen kannalta ihanteelliset kävely ja maastopyöräilyreitit sijaitsevat luontevasti alueen rannan tuntumassa. Ehdotetaan polkujen selkeää raivaamista aivan rannan tuntumaan ja niiden päällystämistä esim. kuorikatteisiksi. Ranta-alueella risteilee jo nyt olemassa olevia polkuja ja ne voidaan pienellä raivauksella "vakiinnuttaa".
5. Pelialueen laajentaminen siten, että siinä mahtuu pelaamaan myös pienimuotoisia pallopelejä (lapset). Maalien tai sellaisina käytettävien rakenteiden lisääminen alueelle.
6. Pysäköintialueen yhteyteen metallin, lasin, paperin ja kartonginkeräyksen lisääminen alueen asukkaiden käyttöön. Huom! kaavassa kierrätys ja jätehuoltoasiat otettu huomioon.
7. Alueen alkuperäisessä kaavassa oli määritelty Kartanonkujan ja koivukujan väliin uusi pysäköintialue. Tämän alueen palauttaminen suunnitelmaan on hyvin perusteltua, koska alueelle on kaavamuuksella tulossa, jonka yhteydessä nykyiset K-marketin parkkipaikat poistuvat ja joita nykyisellään käytetään myös asukas- ja vieraspysäköintiin. Alueen katualueilla pysäköinti aiheuttaa yleistä vaaraa, koska jalankulku ja muu kevytliikenne alueen vilkkaasti liikennöidyllä kokoojakadulla tapahtuu muun liikenteen seassa.
8. Uimarannalla koirien uittaminen kiellettävä ja vapautettava alueen käyttäjille. Yhdistettyinä piknik- ja grillausalueet, näköalamahdollisuudet ja alueen muut luontoarvot luovat uniikin kokonaisuuden. Lemmikkien uittopaikka siirretään kohtaan 9, entisen uimalaiturin paikkaan, rakennettavien portaiden alapäähän. Uimarannalle kevyen pukusuojan rakentaminen.
9. Lemmikkien uusi uittopaikka, jonka tavoitettavuutta myös ehdotettu polku vahvistaa.

Tampereella 9.12.2018



Kirjaamo

Lähetettäjä:
Lähetetty: 10. joulukuuta 2018 19:55
Vastaanottaja: Kirjaamo
Aihe: Palaute Kaukaniemen hoito- ja käyttösuunnitelmasta TRE: 4245/02.07.01/2018.

Luokat: Musta luokka

Hei,

Kävimme tutustumassa puolisoni kanssa Kaukaniemen hoito- ja käyttösuunnitelmaan(TRE: 4245/02.07.01/2018.) ja toivoisimme puistoalueelle lisää uusia roska-astioita. Puisto on mainio koiranulkoilutusalue, jossa näkyykin paljon koiria omaa koiraa ulkoiluttaessa. Roskisten määrän lisääminen varmastikin lisäisi ihmisten halua kerätä ja toimittaa koiran jätökset roska-astioihin ja näin puiston yleisilme pysyisi siistimpänä.

Olemme aiemmin asuneet Muotialassa, jonka puistoalueilta roskiksia löytyy parin sadan metrin välein, minkä koimme erinomaiseksi ratkaisuksi siisteyden ylläpidon kannalta.

Lähettilä:
Lähetetty: 14. joulukuuta 2018 21:11
Vastaanottaja: Kirjaamo
Aihe: TRE:4245/02.07.01/2018

Luokat: Oranssi luokka

Kaukaniemen käyttö ja hoitosuunnitelma

Kiinnittäisin huomiota muutamiin seikkoihin suunnitelmassa.

Puistoalueen lisäksi Kaukaniemi on alueen ja muillekin ihmisille reitti päästä Kaukajärven rantaan, tai jälle. Tätä varten tarvitaan muutama parkkipaikka koivukujan yläpään länsipuolelle'

Valtaväylän liikekeskus on pysäköintiin ahdas mahdollisesti tulevassa kaavassa sulkeutuu täysin "ulkopuolisilta"

Koivukujan länsipuolelle (vanhalle pellolle) voisi suunnitella puutarhapalstoja. Olisivat siellä paremmassa paikassa kuin ovat ennen olleet.

Koivukujan eteläpäästä lounaaseen suuntaavaan uraa olisi olisi jotenkin parannettava talvista jalankulkua varten. Nykyuraa juoksee sadevesi ja lasketellaan liukureilla ja pulkilla. On usein vaarallisen jäinen. Tältä uralta voisi avata (poistaa puita) joistakin kohdista länteen kohti järveä ja näin mahdollistaa talvisen laskettulun muualtakin, kuin tieuraa pitkin.

Tieuran lähelle rantaa olisi hyvä saada jonkinlainen tulipaikka, jossa talviaikaa voisi jonkinlaista "makkaranuotiota"

Länsirantaan veteen lähelle tieuraa voisi asentaa muutamia suuria kivilohkareita onki ja seikkailukiviksi.

Ranta on matala ja pohja kova. Onnistuisi helposti. Lisäksi kivet suojaisivat rantaviivaa aalloilta ja elävöittäisivät maisemaa. Suunniteltu saari on hyvä, ehkä senkin voisi tehdä isoista kivilohkareista ja kova pintamateriaali

Yleisesti länsirantaa voisi avartaa ja tehdä oleskelutilaa. Paikka on hieno iltaauringossa ja siellä käy paljon uimareita (myös koiranuittajia). Puusto rantavyöhykkeellä lähes pelkästään harmaaleppää, jota voisi runsaasti poistaa

Alueen itäpuolella Sipinkujan lähellä oleva matonpesupaikka kannattaisi siirtää ylemmäksi eli rinteen yläosaan, Tällöin paikkaa olisi helpompi käyttää, aurinkoisempi ja pesuvesien viemärointi toimisi.

Pesupaikka ja autopaikat lähekkäin. Autopaikat kuitenkin niin, etteivät muodostu lähitalojen auto ja kääryparkeiksi. Myös alueen itäosassa lähellä nykyistä matonpesupaikkaa pitäisi olla melko suora ja raivattu loiva ura rantaan, joka mahdollistaisi suksilla ja kelkoilla laskettelon jälle Alueen keskiosaan suunniteltujen toiminta-alueiden toimivuudesta en osaa mitään arvella.

Kaukaniemen alue on ollut pitkään hoitamaton ja risukot ovat haitanneet alueella ulkoilua Toivon hankkeen ripeää edistymistä ja odottelen jännittyneenä lopputulosta.

Tampereella 14.12.2018

Kartanonpuisto

Puiston kehittäminen

Sipinkuja



Kiitos hienosta info-tilaisuudesta 28.11 Vehmaisten K-marketilla. Oli hienoa kuulla alueen suunnitelmista ja kuulla, että rakennustoimet puistossa alkaa jo talvella.

Muutamia ehdotuksia Puiston rakentamisen suhteen. Aluksi joitakin talomme lähipiiriä koskevia toiveita.

Talomme vieressä oleva nelihaarainen leppä todennäköisesti vanhetessaan kaatuu tuulella ja saattaa vahingoittaa taloamme. Se on melko aukealla paikalla ja myrskytuulella taipuu kovin. Lisäksi ne ovat kovin näkyvällä paikalla puistossa eivätkä ole puistonäkymää kaunistavia. Varsinkin tuo vinoon kasvanut leppä puiston reunassa.



Kuvassa näkyy leppien väliin istuttamamme pylväspihlajat jotka voitte poistaa mikäli ne eivät sovi kaupungin suunnitelmiin. Infotilaisuudessa oli puhetta että lepät voisi korvata esim tammilla jotka sopivat paremmin puistonäkymään.

Yksi ihmettelyn aihe on ruma peltikoppi maston juurella. Asuinrakennuksilla on korkeat vaatimukset ulkonäön ja muodon suhteen ja tuollaisen ruman kopin saa laittaa merkittävälle puistoalueelle. Näillä rakenteilla operaattorit tekevät rahaa. Voimme hyvin vaatia että kopit tehdään siten, että ne sulautuvat ympäristöön paremmin.





Tässä näkymä puistoon ruokailutilastamme



Pienellä panostuksella koppi voisi näyttää tältä.

Asemakaavakartan havainnepiirroksessa 15.6. 2015 peltikopin ympäristö on puilla ja istutuksilla hyvin suojattu. Suunnittelija on selvästi nähnyt kuinka surkean näköinen koppi puistoon on tuotu...

Myös pysäköintialue on kaavassa suunniteltu siten että se ei rasita puistonäkymää asutuksesta katsottuna. Pysäköinti palvelee mainiosti linkkimaston huoltoa ja sopii hyvin matonpesu paikan ja ryytimaan toimiin. Nuo palstat on hieno idea ja odotamme että saamme oman pienen pottumaan. Suunnitelmassa on hyvää myös se että jalankulku-polku ei sekoitu ajoneuvoliikenteeseen. Lapset voivat turvallisesti liikkua poluilla eikä tarvitse pelätä peruuttavia autoja.

Odotamme että alue rakennetaan kaavan mukaisesti.



Alla vielä kuva linkkimaston tienoolta. Kuvassa näkyy että pysäköintialue on helppo toteuttaa kaavan mukaisena kun puustoa ja pusikkoa raivataan peltikopin takaa. Maanpinta jatkuu sopivassa korkeustasossa lähelle suunniteltua ryytimaata.



Kasvimaan reuna-alueita voisi harventaa



Sitten laajemmin puistoalueesta. Pieni toive olisi vähän parempi polun pätkä matonpesupaikalta rantaan jolloin saisi esim kanootin rauhattua vesille paremmin. Matonpesu on selvästi aika pienellä käytöllä. Me emme käytä matonpesupaikkaa lainkaan. Mattojen pesut hoitamme pesulassa. Luxusta olisi pieni raivaus rannassa pumppukopin ympärillä, jolloin siitä pääsisi uimaan.

Puistossa on runsasti vanhoja perustuksia joita voi hyödyntää erilaisiin toimiin. Alueella on paljon lapsia joille pitää rakentaa pelimahdollisuuksia. Sokkeleiden sisään on helppoa ja kustannustehokasta rakentaa erilaisia kenttiä.

Pieni pallokenttä vaikkapa tekonurmipinnalla olisi helppo ylläpidettävä. Sokkelista pintamaata pois ja pieni sorastus alle ja tekonurmi pintaan. Laidalle saa jäädä sokkelin reuna jonka voi puuverhota jos tarpeen. Siihen vesijohto lähelle niin asukkaat voivat talkoilla tehdä lapsille pienen ulkojään.

Puisto on kokonaisuudessaan erittäin viehättävä ja raikas ulkoilu- paikka. Aivan loistava etelärantainen alue raikkaan järven äärellä. Olemme onnekkaita kun saamme asua näin hienolla alueella.

Hienoa että kaupunki kehittää aluetta. Toimin mielelläni yhteistyössä alueen kehittämisen hyväksi. Saa ottaa yhteyttä.

LAUSUNTO KAUKANIEMEN HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMASTA

Dnro TRE:4245/02.07.01/2018

Kaukaniemi on ainutlaatuinen luontokeidas Tampereella. Vaikka alue ei ole kooltaan suuri, niin jo lyhyt kävelyretki sen läpi toteuttaa kaikki ne positiiviset vaikutukset mitä metsässä kävelyn on tutkimuksissa todettu tuottavan. Kaukaniemen arvo onkin siinä, että se on metsä, ei puisto.

Valitettavasti esitettyssä puistosuunnitelmassa Kaukaniemi menettää arvokkaimman osansa eli metsäisen olemuksensa ja siitä tehdään kaupunkipuisto siisteine nurmikoineen. Vaikka Kaukaniemi on historian aikana ollut täysin avointa peltoa ja kartanopuistoa, sen luonne on muuttunut siitä merkittävästi. Vehmaisissa on runsaasti muita puistoja joita voidaan kehittää nimenomaan puistoina.

Jos Kaukaniemessä olisi jäljellä itse kartanorakennus, alue olisi Hatanpään tavoin enemmän puisto kuin metsä. Silloin sinne sopisi siistit nurmikentät ja hallitut puuryhmät. Mutta nyt Kaukaniemi on salaperäinen, elävää historiaa huokuva kohde, eikä museo. Villiintynyt ympäristö tukee raunioituneen kartanon rappiota huokuvaa tunnelmaa ja saa mielikuvituksen liikkeelle niin lapsilla kuin aikuisilla.

ELÄIMISTÖ JA KASVISTO

Tehdyissä selvityksissä on kiinnitetty ansiokkaasti huomiota alueen eläimistön ja kasviston harvinaisuuksiin. Erilaiset sienet, hyönteiset ja liito-orava on huomioitu hyvin. Ainoa puute liito-oravan osalta on maininta sen luontaisesta kulkureitistä kohti Kristillaa rantaa pitkin, ja tämänkin reitin säilymisestä tulee huolehtia. Puut, jotka järvinäköalan takia saattavat ärsyttää joitakin asukkaita, voivat olla liito-oravan liikkumisen kannalta erittäin tärkeitä.

Suurin puute on sen sijaan ”tavallisten” lintujen elinolot. Kaukaniemen naapurissa useita vuosikymmeniä asuneena olemme voineet havaita, että niin lintujen lukumäärä kuin erilaisten lajien kirjo on vähentynyt todella merkittävästi. Syynä on alueen rakentaminen sekä jäljellä olevan metsikön liian tehokas harventaminen. Linnut tarvitsevat pusikoita, lahopuita ja hyönteisiä. Pelkkä kapea rantakaistale ei riitä ylläpitämään elinvoimaisia kantoja. Nyt vastavalmistuneiden uusien talojen tieltä hävitettiin erittäin laajasti lintujen elintilaa, joten Kaukaniemen kunnostamisen yhteydessä hävitystä ei saa enää jatkaa.

Tästä syystä puiden tulisi antaa lahota omaan tahtiinsa. Mitkään suunnitellut ja hallitut puuryhmät eivät kuulu Kaukaniemeen. Ehdotamme, että jos joku puu pitää turvallisuuksista kaataa, on siitä jätettävä useampimetrisen kanto sieniä, hyönteisiä ja kolopesijöitä varten. Ehdotamme myös, että kaikkien lähimetsiksi määritettyjen alueiden annetaan kasvaa vapaasti. Luontoarvokartassa olevat arvokkaat kasvi-, lintu- ja hyönteisalueisiin ei kosketa lainkaan ja niiden laajuutta tulee pyrkiä kasvattamaan. Samoin luonnonkoloihin, pönttöihin tai risupesiin ei tule koskea, pikemminkin luoda edellytykset uusille vastaaville.



Näköalan avaaminen järvelle kohti Haiharan kartanoa on hyvä, sillä näköala on kaunis ja korostaa näiden kahden kartanon välistä yhteyttä. Sitä vastoin esimerkiksi puun (23) kaataminen on täysin tarpeetonta. Se ei muodosta vaaraa edes kaatuessaan ympäristölle, todennäköisesti se kaatuu yksi oksanhaara kerrallaan, eikä yksikään talo tai tie ole liian lähellä sen kaatumista. Kaikki kaatuva puumateriaali tulee jättää maahan.

Nuorten puiden taimien raivaamisen ongelma on myös se, että metsän luontainen uudistus häiriintyy. Kaukaniemessä kasvaa paljon leppää ja haapaa, jotka eivät ole pitkäikäisiä. Ne lahoavat nopeasti pystyyn, ja uusia puita pitää olla jatkuvasti tulossa. Liito-orava, hyönteiset ja kolopesijät tarvitsevat juuri näitä puita.

Ehdotamme maisemaniittyjen kehittämistä erityisesti perhosniityiksi. Myös hyönteishotelleja tulisi sijoittaa niille alueille, joilla luontaisia hyönteisten pesimipaikkoja on puuston hoidon takia liian vähän. Mitään ruohokenttiä, jotka edellyttävät nurmikonleikkuuta ei alueelle tule rakentaa. Maisemaniityn laajentaminen koivukujan itäpuolelle on tarpeetonta.

RANTA

Kaukaniemen rannat tulee ehdottomasti rauhoittaa vesilinnuille. Haiharan kartanon alueella pesi 1980-luvulla runsaasti vesilintuja ennen rantojen raivaamista ja kävelytien rakentamista. Samaa virhettä ei tule toistaa Kaukaniemessä, joka on oikeastaan ainoa paikka jossa telkkä pesii. Silkkuiikkua järvellä ei ole enää Haiharan raivaamisen jälkeen nähtykään. Joutsenet, kuikka ja selkälökki ovat Kaukaniemen länsirannan vakituksia vieraita.

Kaukaniemen etelärannalle on luonnostaan muodostunut polku, joka sopii kulkemiseen. Polkua ei ole tarve leventää eikä vahvistaa eikä rantoja ole tarve raivata. Eteläranta sopii satunnaisen mato-onkijan käyttöön, sillä se syvenee riittävän nopeasti. Mutta länsiranta tulee säilyttää täysin luonnontilassa lintujen pesimäalueena.

Venepaikkoja alueelle ei tule myöntää missään tapauksessa. Satamatoimisto on mahdollisesti myöntänyt muutama vuosi sitten länsirannalle 1-2 venepaikkaa, joka aiheutti mm. telkän pesän hylkäämisen. Venepaikoille raivataan polkuja. Kaukaniemen länsiranta on myös niin matala, että useimpina kesinä vesien laskiessa veneitä ei saa edes veteen.

Länsirannan puolivälissä on rannassa kaunis kallio, joka on ollut vanha uimapaikka. Koivukujalta on suunniteltu avattavan näköala (A) ja se on hyvä ehdotus. Kalliolle kulkee heikko omatoimisesti syntynyt polku, jota ei tule tulevaisuudessakaan parantaa tai laajentaa rakentamalla siitä uimapaikkaa. Kallio on valitettavasti houkutellut ei toivottuja käyttäjiä, jotka roskanneet aluetta ja rikkoneet pulloja, minkä vuoksi se ei ole turvallinenkaan. Luvattomat nuotiot synnyttävät myös maastopalovaaran

RAKENTEET

Kaukaniemen polkujen tekeminen sorapohjaisiksi parantaa niiden käyttöarvoa keväällä ja syksyllä. Muina vuodenaikoina sorapohjalla ei ole väliä, ja kesällä sorastettu tie rikkoo metsätunnelman. Yleisötilaisuudessa kuulumme vanhan Ratinan luonnonsoran käyttömahdollisuudesta, on hyvä. Muutoin uusia sorapohjaisia polkuja tulee tehdä mahdollisimman vähän, ehkä ainoastaan alueen läpi kulkeva yksi pääpolku. Muut polut voivat olla maapohjaisia.

Taloussrakennusten kivijalkojen esille tuominen on hyvä asia. Mutta raunioiden mielikuvitusta ruokkiva salaperäisyys tulee säilyttää. Niihin suunnitellut kunnostetut rakenteet ja erilaiset aktiviteetit pienentävät alueen metsätunnelmaa ja luonnonrauhaa, mitkä ovat Kaukaniemen parhaita puolia tällä hetkellä. Petankille ja muille peleille löytyy parempia sijoituspaikkoja Vehmaisten alueen muista valmiista puistoista.

Myös vastavalmistunut Vehmaisten urheilukentän ympäristö ja uusi koulu on tarkoitettu juuri erilaisiin toiminnallisiin aktiviteetteihin. Kaukaniemessä tulee säilyttää luonnon rauha. Parhaiten Kaukaniemen aktiviteetiksi sopisi kalliolle tuodut maisemakiikarit tai nikkarointipiste, jota koulu, päiväkotiki ja alueen yhdistykset voisivat hyödyntää.

Mikään alueelle suunniteltu nurmikenttä ei ole Kaukaniemen hengen mukainen. Jos kartanon historiaa halutaan tuoda esille, olisi erinomainen idea kartanon kuuluisan talvipuutarhan hengessä luoda villiyrttitarha. Yrttejä voisivat kävelijät poimia mukaansa.

Alueelle suunniteltujen roskakorien määrä on täysin riittämätön. Lisäksi tulee kiinnittää erityistä huomiota roskakorien muotoon, sillä perinteisesti Tampereella käytetyistä roskakoreista linnut ja oravat levittävät kaikki roskat erittäin tehokkaasti ja nopeasti ympäri maastoa. Esimerkiksi Pyynikin kesäteatterin alueella ainoa keino estää eläimiä tyhjentämästä roskakoreja oli pussittaa ne joka iltä jätessäkeillä. Mitä vähemmän toiminnallisuutta alueelle suunnitellaan, sitä vähemmän tarvitsee panostaa jätehuoltoon.



Suunnitellut aktiviteettipisteiden ja roskakorien huolto tulee toteuttaa siten, ettei ne edellytä autojen käyttöä. Aluetta halkovaa pääpolkua ei tule tehdä ajotieksi. Alueen huolto voidaan toteuttaa mönkijällä. Pääpolun molemmissa päissä tulee lisäksi olla esteet, ettei tiestä muodostu mopojen tai mopoautojen rallipolkua. Talvikunnossapitoa ei tule järjestää.

VALAISTUS

Suunnitelmien mukainen valaistus on mielestämme liiallinen. Meidän mielestä Kaukaniemi ei tarvitse puistomaista valaistusta, koska se rikkoo metsätunnelman.

Kaukaniemi on perinteisesti houkuttanut myös erilaisia kaljaporukoita, joka näkyy rikottuina pulloina kalliolla ja maastossa. Valaistuksella luodaan epäasialliselle toiminnalle erinomaiset olosuhteet. Todennäköisyys sille, että alueelle suunnitellut aktiviteettialueet joutuvat ilkeivallan kohteeksi on hyvin suuri. Pimeä metsä ei houkuta ilkeivaltaan.

Toki valaistuksella voidaan pidentää alueen asianmukaisen käytön aikaa syksyisin ja talvisin. Mikäli valaistus toteutetaan, ehdotamme että se sammutetaan iltaisin himmentämällä. Valaisemalla hillitysti puita kulkureittien sijaan voidaan pääpolusta tehdä esteettisesti miellyttävä, ja samalla polun välittömän ympäristön valaiseminen parantaa kävelijöiden turvallisuuden tunnetta. Hajavalon riittää valaisemaan kulkureitin eikä kiinteitä puistovalaisimia tarvita. Valaistus korkeintaan pääreiteille, koivukujalta Sipinkujalle.

JÄILLÄ JA JÄRVELLÄ LIIKKUJAT

Suunnitelma ei huomioi lainkaan järvellä liikkujia. Olennainen osa Kaukajärven virkistyskäyttöä ovat jäillä liikkujat. Kaukaniemen aluetta hyödynnetään talvisin enemmän rantojen kautta kuin metsässä. Jäillä liikkujia varten olisi myös hyvä olla opastaulu vanhan laiturin luona. Vanhan laiturin kohdalla on ihanteellinen levähdyspaikka hiihtäjille ja kävelijöille, ja jäteastia olisi hyvä olla myös siellä, kunhan sen huolto saadaan järjestettyä.

Kesäsin Kaukajärvi on suosittu melonta- ja suppailujärvi. Melonnalla emme tarkoita kilpamelontaa, vaan virkistystoimintaa. Kaukaniemen viidakkomainen villi ranta on järveltä katsoen upea elämys. Vanhan laiturin paikka on erinomainen levähdyspiste. Opastaulusta on laiturilla on hyötyä myös kesäaikaan.

JATKOTOIMENPITEET

Edellytämme että laadittu puistosuunnitelma otetaan kokonaan uuteen tarkasteluun ja sitä muutetaan alueen asukkaiden ja käyttäjien toiveiden mukaiseksi. Töitä Kaukaniemen alueella ei tule aloittaa hätiköidysti, vaan uusittuun suunnitelmaan tulee asukkaiden päästä vaikuttamaan hyvissä ajoin. Alueen rakentamiseen, nurmikoiden istuttamiseen ja teiden rakentamiseen varattuja varoja voidaan hyvin käyttää Vehmaisten muiden puistojen kehittämiseen toiminnallisiksi alueiksi. Kaukaniemeä ei tarvitse rakentaa, mutta toki sen kehitystä voidaan ohjata.